

Salâh Bîrsel

Nezleli Karga

Deneme

3 Ocak 1990

DEKORASYON dergisine (Ocak 1990) oğlum Salâh Birsel'in kendi çalışma odalarını (can kuşu daha kafeste çırpınırken) anlatmasıdır:

İlk kitaplığım aşk ve korsan kitaplarından oluşur. 15 yaşıma değin sürdü bu sultanlık. Aptullah Ziya Kozanoğlu'nun *Türk Korsanları*, Reşat Nuri'nin *alı Kuşu*, *Dudaktan Kalbe*, *Akşam Güneşi* adlı romanları başı çekerdi. Bir kıyıda Güzide Sabri'nin *lmş Bir Kadının Evrak-ı Metrukesi*, Peyami Safa'nın *Zışçıktılar*, Orhan Seyfi Orhon'un *Aşkım Gnahumdır* kitapları da sessiz sessiz otururlardı. Şimdiler, Orhan Seyfi ile Peyami'nin bu kitaplarının adlarını ansiklopedilerde bile bulamazsınız.

Nedir, beni kendime getiren ilk kitaplar Sait Faik'in *Semaver*, Sabahattin Ali'nin de *Değirmen*'i olmuştur. Artık lisedeydim. Őiir kitapları olarak da Necip Fazıl'ın *Ben ve ötesi*'ne, Nâzım Hikmet'in de *Benerci Kendini Niçin öldürür* ve *Sınavnalı Őeyh Bedrettin*'ine yanaşmuştum. Nâzım'ın *Gece Gelen Telgraf*'ı da vardır. Ama bu basılı değildi, daktilo ile oğaltılmıştı. Haa bir de Cahit Sıtkı'nın *mrimde Skt* kitabını okumuştum. Zaten Őiir kitabı olarak ortalarda pek bir Őeyler yoktu.

Bütün bunları camlı bir dolap bağrında barındırırdı. 1940'lar da İstanbul'a g edince aşk ve korsan kitaplarından kurtuldum. Ama kitaplığım da elden gitti. Bu kez kitaplığım 30x45 boyutun-

da bir sandıktan başka bir şey değildi. Yazarlarım da değışmişti. Artık edebiyatı Fransızca'dan izliyordum, ilk okuduğum roman André Maurois'ın *Ruh Tartıcısı*'dır. Tatsız bir şeydi. Maurois, insanın bedeninden, ölümünden sonra, bilye gibi yuvarlak bir ışığın ayrıldığıını, bunun da insanın ruhu olduğunu ileri sürüyordu. Kitabı hiç sevmediğim halde sonuna dek okudum. Ben elli yaşlarıma gelinceye kadar başladığım bir kitabı, kötü de olsa, bitirmeden elimden bırakmazdım. Sonraları bu alıklığımdan vazgeçtim. Çünkü siz mıymırık bir kitabın üstünde oyalanırken, öte yanda sizi bekleyen binlerce şahyapıt vardı.

Maurois'dan sonra Dostoyevski'nin *Karamazof Kardeşler*'ine, Amerikan yazarı Sinclair Lewis'in *Babbitt*'ine yöneldim. Bu ikincisi beni pek sardı. Bir salon sosyalistinin öyküsüydü bu. Derken Panait İstrati'ye tutuldum. 1943 yılında da onun *Baragan'ın Devedikenleri*'ni Türkçeye çevirerek yayınladım. Sandıkların sayısı da ikiye yükselmişti. André Breton, Apollinaire, Jules Supervielle, Paul Eluard, Alfred Jarry ve Max Jacob bir selam çakıyor ve hop sandıktan içeri. Max Jacob'un *Genç Bir Şaire Öğütler*'ini de 1955 yıllarında çevirdim. 1960'da yayınlandı. Baudelaire ile Mallarmé'ye ise sonraları el attım. Maiakovski, Lorca, Rilke, Neruda onlardan çok önce sandıktaki yerlerini aldı.

50'li yıllarda sandık-kitaplıklarım bir de sinema kitaplarıyla tanıştı. İki-üç sinema dergisine abone de olmuştum (*L'Avant-Scène du Cinéma, Filmoloji*). 60'lı yıllarda sinema kitaplarının yanına tiyatro kitapları da sokuldu. O yıllarda bir sürü oyun da çevirdim (Jean Genet, Audiberti, Marcel Aymé, Marguerite Duras vb.). Aralıkta resim kitapları da ağır basmaya başlamıştı.

Kitaplarımı sandıklardan ancak otuz yaşında, 1950 yılında kurtarabilmişim. Üçer raftan oluşan üç etajer yaptırmışım. Ama yine sandıklar gündemdeydi. 1960 yılında Ankara'ya göç ettiğimde onları da oraya taşıdım. Birkaç yıl sonra ise se-kizer raflı, 1,10 genişliğinde altı kitaplığın lafle estibaşısıydım.

1977'de İstanbul'a dönünce yeni raflar yaptırmak zorunda kaldım. Çünkü kitaplar ha bire çoğalıyordu. Günlüklerden sonra tarih kitapları da bir yere sığmaz olmuştu. Derken holden yatak odasının kapısına değin uzanan koridorun sol duvarını da raflarla kapattım.

Şimdiler evin üç odasından ikisi kitaplarımla dudak dudağa. Asıl çalışma odam, kapısı koridordaki kitaplığın karşısına gelen odadır. Yazı masam da orda. Yazıdan yorgun düşünce salonun yanındaki ikinci odaya geçerim. Orda hem dinlenir hem çalışırım. Bunun için gezici, ufarak bir masam da vardır. Yazı makinesi de kimi zaman onun üstüne yerleştiririm. Kimi zaman da bu zittirik masayı salona taşır, ordaki bir koltukta da dinlenmeli çalışmayı sürdürürüm. Yazmıyorsam, okuyorum demektir.

Salonda da kimi dergi koleksiyonlarını taşıyan bir etajer vardır. Ayrıca balkonda ve yatak odasında duvara çakılmış raflar. Yatak odasındakilere kimi zaman başımı vurduğum da olur.

Eskiden kitaplarımı ben gözler, onlara çoğalması için büyük bir özen gösterirdim. Şimdiler kitaplarım benim üzerime titriyor. Gözetleme işini de onlar aldı üstüne. Gün 24 saat gözlerini benden ayırmıyorlar. Beni rahatsız etmemek için de gıklarını çıkarmıyorlar. Ama ben de biliyorum ki onların efendisi artık ben değilim. Onlar benim efendim.